

Тања МИЛОШЕВСКА

УДК: 343.9.02(100)

## ТЕОРИЈА НА КОНВЕРГЕНЦИЈА НА ТЕРОРИЗМОТ И ТРАНСНАЦИОНАЛНИОТ ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ

### *Кратка содржина*

Криминалните и терористичките групи започнуваат да ги комбинираат економските и политичките способности во деведесетите години кога станало очиледно дека многу групи ја изгубиле почетната мотивација и цели. Според тоа, на почетокот на дваесет и првиот век постепено пораснал бројот на групи кои поседуваат карактеристики на транснационални организирани криминални структури и на терористички организации. Преку анализа на развојот на овие хибридни организации, се осознава дека мотивацијата, организацијата и операциите на криминалните и терористичките групи исто така се соединиле и на тој начин тешко е да се направи аналитичка разлика помеѓу двата феномени.

Теоријата за конвергирање се однесува на идејата дека криминалните и терористичките организации може да се спојат во еден единствен ентитет кој на почетокот поседува карактеристики на две групи симултано, но има потенцијал да се трансформира себе си во ентитет кој е поставен на спротивниот крај од криминално-терористичкиот спектар од кој тој започнал. Трансформацијата според тоа се јавува кога крајните цели и мотиви на терористичката или криминалната организација се променуваат. За да се разбере развојот на овие ентитети, мора да се земат во предвид и истовремено да се анализираат криминалните и политичките аспекти.

**Клучни зборови:** ТЕРОРИЗАМ, ПОЛИТИЧКИ КРИМИНАЛ, КОМЕРЦИЈАЛЕН ТЕРОРИЗАМ, ТРАНСНАЦИОНАЛЕН ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ, БЕЗБЕДНОСТ.

### **Вовед**

Во својата најосновна форма, теоријата на конвергенција вклучува две независни, а сепак поврзани компоненти. Први се криминалните групи кои покажуваат политичка мотивираност; втори се терористичките групи кои се подеднакво заинтересирани за криминален профит, но во крајна цел ги користат политичките (идеолошки) реторики како фасада за извршените чисто криминални активности. Тука директно се имплицира на тоа дека идеолошката реторика може да стане фасада за криминалните активности и за тоа дека овие групи веќе не треба да се

сметаат за терористички туку треба да се сметаат за криминални групи. Во контекст на оваа хипотеза, важно е да се запомни дека групите се способни за движење нагоре и надолу долж криминално-терористичкиот спектар и во зависност од средината во која тие дејствуваат тие се исто така способни да се трансформираат. Поврзана цел за воведување на криминално-терористичкиот спектар е познавањето и постепено давање на приоритет на потребата за разбирање на динамиката на промени на терористичките и криминалните групи со нивното доаѓање во средината.

Со разбирање како групите ја манипулираат криминалната и политичката природа во различни услови, ќе им помогне на креаторите на политиката да ги лоцираат слабите и силните страни на групата. Ова истото важи и за криминалниот тероризам. Спорно е дали криминалните терористички групи треба да се наречат со едно име терористи, затоа што тоа би ја занемарило хибридната природа на оваа закана. И покрај тоа што во најголема мера се фокусираат на придобивка на нелегален профит, овие групи сепак зависат од употребата на терористички тактики за да ги обезбедат своите криминални позиции.

### *Компоненти на теоријата на конвергенција*

Крајот на биполарниот поредок предизвикал промена на државата домаќин на организациите и групите кои биле единствено терористички или криминални. Со други зборови, тие ненадејно се претвориле од машини во форми на живот, просто оживеале. Според Руфер “машините” претставуваат стратеско ниво на насилство извршено од недржавни учесници кои биле спонзорирани и според тоа под потполна контрола на државните учесници.<sup>1</sup> “Живите форми” од друга страна, се комплексни ентитети кои тешко се идентификуваат, разбираат и дефинираат внатре во неадекватно истражени територии и движења. Овие ентитети/субјекти го опфаќаат поимот “конвергирани закани”. (X. Raufar, 1999).

- I) Првата компонента од теоријата на конвергенција може да биде поделена на два дела. Првиот дел, вклучува групи кои се користат со терористички тактики за да дојдат до ниво без да го нарушат судскиот систем или да се обидат да ја блокираат анти-криминалната легислатива (која што е заедничка тактика која го потпомага организираниот криминал со цел да ги обезбеди неговите операции). Наместо тоа, тие се засегнати со здобивање на политичка контрола преку директна вмешаност во политичките процеси и институции на државата. Вториот дел, вклучува криминални организации кои што иницијално го користат тероризмот за да создадат монопол над приносните економски државни сектори. Преку контролирањето на економските сектори вклучувајќи ги и природните стратески извори и

<sup>1</sup> Забелешка: Голем број на терористички групи кои дејствувале за време на Студената војна може да се класифицираат како “машини” поради тоа што зависат од државата во целост.

финансиските институции, овие ентитети имаат крајна цел да се здобијат со политичка контрола над самата држава. Ова се базира на спогодбата според која во современиот свет доминира динамичниот слободен економски пазар и економската моќ е очигледно предуслов за политичка моќ; а аналогно на тоа политичката моќ ги одржува во живот организациите и нивните активности, било да се криминални и/или политички. Во оваа ситуација потребно е потполно детерминирање дали криминалните банди наводно се вмешани во криминал за лична корист или пак тие криминални активности се во склоп на политичкото насилство. (R. Crelinsten, 1999).

- II) Втората компонента на теоријата на конвергенција се однесува на терористичките групи кои постанале толку ангажирани со нивната вмешаност во криминални активности кои што тие воглавно ги одржуваат под фасадата на политичка реторика. Се зацврстува доказот кој што покажува дека и покрај зголемената вклученост во криминални активности, терористичките групи ја одржуваат јавната фасада поддржана со реторики и изјави, но под неа тие веќе се трансформирале во различни видови на групи со различни крајни цели. (C. Dishman, 2001:48). Ваквите терористички групи кои веќе не се водат според политичка агенда туку според криминални цели, сепак продолжуваат да користат терористички тактики од две главни причини.

Првата е да ги држат владата и законодавните власти фокусирани на политичките причини и проблеми, наместо да започнуваат криминални истраги. Засновано на генерална опсервација изгледа дека владата е поефикасна во борбата против криминалот отколку во борбата против тероризмот и на ова се гледа како на важна предност.

Второ, терористичките тактики продолжуваат да се употребуваат како алатка за овие групи да се докажат себе си помеѓу ривалните криминални групи. Понатаму, со одржување на нивната политичка компонента како дел од сликата пред јавноста, овие терористички групи се способни да ги манипулираат терористичките мрежи за поддршка. На пример, тие продолжуваат да се фокусираат на политичките жалби (комбинирани со финансиски награди) со цел да привлечат регрути-обезбедувајќи оправдување за она што нормално би било квалификувано како криминално дело. Постепено фокусирајќи се на криминални и политички цели, овие групи се способни да користат две групи на мрежи кои што им дозволуваат да го пренасочат фокусот од една примена на тероризам на друга, или пак да продолжат да применуваат повеќе истовремено. (I. Lesser, 1999:98).

Најголемата поединечна закана за меѓународната безбедност е претставена на потпорната компонента на моделот-идентификувана како “црн отвор”. Токму тука настанува спојувањето на криминалните и политичките мотиви на една група и со тоа се дозволува таа група постепено да се здобие со економска моќ и политичка контрола над државата. Доколку дојде до оваа состојба постојат две можни средини кои може да се појават.

Прво, ваквиот “црн отвор” може да предизвика пропаѓање на државите како што се Авганистан, Сиера Леоне, Сомалија и Либериа, во кои недостига централна власт и имаат карактеристики на анархија.

Второ, “црниот отвор” може да произведе криминални држави како што се Северна Кореја, Мијанмар, како и Руската Федерација. Користејќи терористички активности да ја одржат нивната моќ и контрола над овие држави, владината елита на овие држави ја користи својата официјална позиција за да земе учество во продуктивните нелегални активности за лично богатење или со цел да креира територијален безбедносен рај за други транснационални криминални организации.

Карактеристично за појавата на синдромот на “црн отвор” е слаба или пропадната држава каде што владината власт, легитимност и територијална контрола не постои или е во голема мера фрагментирана. Според тоа различни компоненти на една држава (на пр. економски или политички системи, легитимен монопол над моќта на насилството) ќе станат ранливи на релативната моќ на комерцијалните терористички и криминални групи.

### *Политички криминал*

Првата закана вклучена во теоријата за конвергенција е политичкиот криминал. Политичкиот криминал се однесува на ситуации во кои криминалните организации во прилог на ангажирањето во криминалните активности бараат политички цели преку употребата на тероризам. Според тоа, политичките криминални групи постепено покажуваат карактеристики на транснационален организиран криминал и на терористички ентитети. Неопходни се нови начини на размислување за актуелната закана која ја предизвикуваат и затоа е погрешно овие групи да се идентификуваат како единствено криминални или единствено терористички.

Многу аналитичари продолжуваат да докажуваат дека криминалните организации се потполно мотивирани од економска добивка. Иако овој заклучок може да се примени за традиционални криминални групи кои што оперираат денес во светот денес-како што се Јапонската јакуза и Кинеските тријади-ваквиот насочен аргумент неуспева да ја спознае појавата на транснационалниот организиран криминал и развојот на меѓународната безбедносна средина. Под влијание на динамиката на глобализацијата на крајот на Студената војна, расте бројот на криминалните организации кои прераснале во нови ентитети. Овие групи понатаму се адаптирале на средината-пост 1991-та кога се трансформирале нивните структури, стратегии и активности. Овие подоцнежни промени на карактеристиките на транснационалните криминални групи кои на многу начини создаваат хибридни ентитети, постепено бараат криминални и политички цели преку употребата на тероризам. Овие групи може да се разликуваат од транснационалниот организиран криминал воглавно според специфичното именување како политичко-криминални организации.

Структурално, политичко-криминалните организации наликуваат на традиционалните терористички групи поради тоа што и тие се организирани во ќелии и се мрежно поврзани. Како одговор на меѓународната средина која што преовладува, овие групи веќе не се хиерархиски туку се нехиерархиски и децентрализирани и постои проток во нивната организација. (M. Galeotti, 2000:35).

Следниот проблем, од безбедносен аспект, е поврзан со динамичната структура на организираниите криминални групи. Имено, организационата структура на традиционалните криминални организации се заснова на пирамидален поредок со строга хиерархија и поделба на должностите. (M. Бошкови<sup>о</sup>, 1998:103). Со тек на време се случува структурални промени: од една голема “пирамида” сега постојат повеќе мали “пирамиди” кои меѓусебно се поврзани со заеднички интереси. Претходниот поредок е заменет со хоризонтален. Промените произлегуваат од спроведените мерки за искоренување на криминалот и потребата за развој на внатрешни структури кои најмногу одговараат на конкретните криминални активности. Како резултат, водството е лесно замениливо, овозможувајќи групите да ги исполнат своите цели во иднина. Делумно поради нехиерархиската природа, политичко-криминалните организации се особено флексибилни и професионални во нивните операции. Овој професионализам води кон поуспешно и поефикасно експлоатирање на економскиот и политичкиот развој во бројни држави особено во послабите држави. На пример, тие ги искористуваат грешките во законодавниот, банкарскиот и даночниот систем не само за да најдат нови криминални можности, туку и за да лоцираат финансиски и физички безбедни зони. Желбата за безбедна и сигурна зона која постепено создава камен темелник за политичко-криминалните организации се фокусира на политички цели. Обезбедувањето на политичка моќ во една држава постанало ефективен пат кој неизбежно води кон приносни криминални бизниси кои ги заобиколуваат методите и службите на националната безбедност.

Второто сценарио кое обезбедило движечка сила за политичко- криминалните организации да бараат политички цели, произлегува од спорот дека економската и политичката моќ се неделливи. Овие организации се хибриди од проста причина што членството се заснова историски на финансии поврзано со политичка моќ и обратно. Оваа ситуација е најочигледна во поранешниот Советски Сојуз и во многу Афрички држави. Некои од најмоќните криминални организации кои што произлегле од Руската Федерација во 1990-тите години, на пример, ги вклучуваат истите луѓе кои имале важни позиции во Комунистичката Партија на Советскиот Сојуз. Како поранешни официјални лица на Комунистичката Партија, овие индивидуи се разбира продолжиле да ја поврзуваат политичката моќ со економска корист.

Како резултат, политичко-криминалните организации ги реализираат своите криминални и политички стратегии во тандем за да создадат средина која што некогаш била поврзувана само со терористи со цел да го скршат или уништат чувството на социјална и политичка рамнотежа во земјата. (C. Harmon, 2001:54). Преку успешното создавање на ваква клима, овие организации може да продолжат во градењето на алтернативни или паралелни влади. Организираниот криминал во Русија и во Албанија јасно е дека има цел да мобилизира доволно моќ за да

се спротивстави на државата, и мора своите организации од чисто криминални (што пројавува одбивност кај јавноста) да ги трансформира и да додаде елемент на политички протест. (S. Metz, 1993). Коментирајќи само на растот на албанската мафија, службените лица од Интерпол ја нарекле “хибридна група” поради тоа што нивните активности индицираат длабока сроденост на политичките и криминалните активности. (R. Bunker, 1998).

Може да се дојде до заклучок дека политичкиот криминал е таква моќна закана по националната безбедност поради соучеството на државните структури во организираниите криминални активности. Политичкиот криминал се инфилтрира во владата, ги присвојува државните функции, го неутрализира владеењето на правото ги ослабува демократските институции, безбедноста и структурите за спроведување на законот и го оневозможува преминот кон слободна пазарна економија.

### *Комерцијален тероризам*

Вториот дел на теоријата на конвергенција е наречен комерцијален тероризам. Комерцијалниот тероризам претежно се однесува на ситуации во кои традиционалните терористички групи се иницијално вмешани во криминални активности за да обезбедат спонзорство за своите операции.

Концептот на комерцијален тероризам ја пополнува празнината во академската литература со истакнување на смислата, дека моќта која ги придвижува терористите се парите. (G. Schweitzer, 2002:33). Во овој контекст, најдобар заклучок е дека тие се борци кои се претвориле во злосторници кои ги присвоиле дрогата, оружјето, нелегалната миграција и дијамантите за свои најдобри пријатели. (A. Jamieson, 2001:382). Организираниот криминал на тој начин станал или

- а) примарна грижа на засегнатите терористички групи, или
- б) му е даден подеднаков приоритет со политичките цели на групите.

Во Колумбија групите кои имале карактеристики-”непристрасни и идеолошки” како што се ФАРЦ и ЕЛН, ја изгубиле нивната стара револуционерна чистота пренасочувајќи го својот тероризам во нова насока на развој на криминални картели. (C. Harmon, 2000). Две групи во Европа изгледа дека следеле слична трансформација како онаа на ФАРЦ; Парамилитантните Лојалисти во Северна Ирска (т.е. Алстеровата Одбранбена Асоцијација и Алстеровите Доброволни Сили) и ОВК. Лојалистичките терористички групи во Северна Ирска ни даваат основен пример за мутирање на една терористичка група која вложува многу енергија во спроведување на криминални дејствија мотивирани од профит. (C. Dishman, 2001:49).

ОВК е терористичка организација која се наоѓа во средина со бројни можности за криминални дејствија. Конфузијата на криминалните и политичките интереси била создадена во членството на ОВК и неговиот огранок ОНА. Ситуирана во срцето на Балканот кој што е познат по улогата што ја има во транспортот на азиски наркотици до европските пазари, ОВК/ОНА набрзо ја искористила можноста

да ги вметне во конфликтот за да стане учесник во криминалните активности. Од тука, конфликтот на Балканот создаден за да ги создаде условите за распад, станал евидентен до крајот на 1999 година дека ОВК манипулирала со политичката реторика за криминални намери. Како со ограноците на ФАРК и ИРА, така и ОВК/ОНА имала интерес од вооружениот конфликт, главно за да ги обезбеди криумчарските патишта. (National Security Council, 2000). На пример, Интерпол забележал дека ОВК е главен играч во бизнисот на трговија со оружје и дрога во доцните 1990-те години, помагајќи го транспортот на дрога вредна две милијарди американски долари во Западна Европа, на годишно ниво. (R.Mutschke, 2000).

На просторот на Косово постојат повеќе видливи нивоа на соработка помеѓу организирани криминални групи и терористички организации, рангирани од едноставни како продавач-купувач-кои вклучуваат релативно мали вложувања со минимално претходно планирање и релативно мало взаемно дејствување помеѓу заинтересираните страни до стратегиски соработки кои опфаќаат долгорочни ангажмани, испораки со голем обем, (пари или наркотици) и формирање на специјализирана инфраструктура за олеснување на овој проток. Соработката помеѓу организирани криминални групи и терористички организации варира во неколку интересни сфери:

- Набавувачки однос
- Бартер размена (која ги вклучува односите во рамки на специфични активности како што е перење на пари, размена на оружје за дрога или наредени убиства, и
- Заеднички потфат (кога соработка е развиена на систематичен начин за да бидат вклучени и организирани криминални групи). S. Mitrovic, 2010: 209-217).

Определени терористички тактики претставуваат нивни “специјалитети” за воспоставување и спроведување на лојалноста во нивните моќни организации. Во определени делови на светот поголемите криминални организации користат определени терористички тактики против законската (легитимната) власт. Овие активности претставуваат опасност за законската власт, идентични со примената на традиционалните форми на тероризам.

Овие примери, односно форми на појавување на комерцијален тероризам во последната деценија на дваесеттиот век во голема мерка ја надминуваат традиционалната дефиниција на тероризмот, ја отсликуваат неговата комплексност, динамичност и интензивност, но и неговата огромна опасност за националната безбедност на државите како и на севкупната меѓународна безбедност.

### *Синдромот на “црн отвор”*

Третата и последна компонента на теоријата на конвергенција е синдромот на “црн отвор”, олицетворение на криминално-терористичкиот спектар. Оваа

компонента особено се однесува на ситуациите во кои слабите или пропаднати држави го присилуваат припојувањето помеѓу транснационалниот организиран криминал и тероризмот и во крајна мера создаваат безбедна зона за опстојување на криминално-терористичките групи. Синдромот на “црн отвор” е проследен со две ситуации: првата, каде примарната мотивација на групите кои се вмешани во граѓански војни произлегува од фокусот на криминалните цели; се однесува на појавата на држава која е “црн отвор”-држава која е успешно преземена од хибридна група. Она што овие две сценарија го имаат заедничко и причината зошто совршено ја илустрираат најекстремната точка долж криминално-терористичкиот спектар, е тоа дека тие ја откриваат ултимативната опасност на оваа нова безбедносна закана: создавањето или промовирање на услови на граѓанска (или регионална) војна за да се осигура политичката и економската моќ. Држави кои припаѓаат на оваа категорија се Авганистан, Ангола, Мијанмар, Северна Кореја, Сиера Леоне и Таџикистан. Понатаму, области во Пакистан (Северозападната погранична област), Индонезија и Тајланд, каде што владината контрола е многу слаба-тие се исто така во опасност да подлежат на синдромот на “црн отвор”.

За време на граѓанските војни во поранешна Југославија дојде до раздвојување на т.н. балкански пат на дрогата со зголемена активност на северниот правец преку Бугарија и Унгарија. Јужно од тогашната Југославија се појавува “Албанскиот црн отвор”, како во западните средства на информирање се означува наглото вклучување на албанските организирани криминални групи во траснационалниот организиран криминал.<sup>2</sup>

Профитот остварен на криминален начин се “пере” преку легални активности на просторот на Косово и со основање на компании кои имаат сопствени бизниси, а со тоа парите како профит се вложуваат за купување на оружје и финансирање на терористички активности. Посебно е значајно дека сите организирани криминални групи од просторот на Косово функционираат во повеќе држави, и затоа може да се категоризираат во поимот за транснационално организирано криминално дејствување.

Доказите покажуваат дека динамиката на граѓанската војна се променила исто како и динамиката на традиционално организираниот криминал и тероризам. Тие произлегле од војни кои се воделе за идеолошки и религиозни мотиви па до војни кои потпаднале под контрола на криминални интереси и обезбедувани од терористички тактики. Сè повеќе, преовладуваат граѓанските војни кои започнуваат од политички причини кои мутираат во конфликти со краткотрајни економски добивки. Иако идеологијата и идентитетот се важни за да се разбере конфликтот, сепак тие нецелосно го објаснуваат. Крајот на Студената Војна, придружена со намалувањето на поддршката од големите сили, индиректно предизвикува паѓање

<sup>2</sup> Забелешка: Американскиот Стејт Департмент во извештајот “Меѓународна стратегија за борба против наркотиците” објавува податок дека повеќе тони хероин влегол во Албанија.



на моќта на револуционерните политички идеологии кои се стремат од силна идеолошка агенда и се насочуваат кон економски цели. (D. Keen, 1998:11).

Сите валкани вооружени конфликти, а во тој контекст и граѓанските војни најдобро ги водат најлошите криминалци. Дел од овие криминални банди и структури можат да се борат за една од страните во конфликтот, но тие ретко се под целосна контрола на воените командни структури. За таа цел, мошне е тешко да се прогнозира кога овие групи ќе ги следат, а кога ќе се отргнат од контрола на командантите кои формално, односно номинално раководат со нив. Нивната организациска поставеност е таква што тие првенствено се лојални на своите лидери<sup>‡</sup>”команданти” и на членовите на групата. Тие се многу брутални, непредвидливи и често пати оперираат со неказнетост и непромисленост кон останатите граѓани и групи во општеството зафатено со пламенот на конфликтот.

Тие вешто се вклучуваат и во трансферот на огромната меѓународна помош наменета за настраданото население. Голем дел од инектираните суми на пари и средства за хуманитарна помош во конфликтните подрачја завршуваат во нивните џебови. Енормно големите суми на финансиски средства кои се стекнуваат на овој начин во граѓанските војни завршуваат во рацете на неколку најопасни криминални групи. (М. Котовчевски, 2011:248-249).

За споредба со терористичките групи кои ја изгубиле нивната политичка идеологија како резултат на длабоки криминални активности со цел да опстанат, овие групи исто така по се изгледа ги изневериле своите идеологии по секоја цена во интерес на моќта.

Второто сценарио, од друга страна, се однесува на ситуации каде политичко-криминалните организации или комерцијалните терористички групи го овековечуваат нивниот опстанок, и активности за промовирање на домашна и/или регионална нестабилност. Иако политичките цели може да играат важна улога во почетната нестабилност, после некое време станува очигледно дека економските мотиви добиваат приоритет. Терористичките тактики се опремени да ги одржат криминалните активности, и може да се заклучи дека многу тековни граѓански војни се воглавно украсени од идеолошка реторика за да се здобијат со легитимитет и за да го обезбедат постојаниот прилив на регрути. Се зголемува бројот на докази дека овие недржавни учесници создаваат алтернативни економски и политички структури во отсуство на силна држава. Всушност, криминалните и терористичките групи се во крајна мера способни да го применат нивниот авторитет преку формираните структури на моќ и да ја казнат непослушноста со употреба на сила и да ја наградат послушноста. Преовладувањето на културата на насилство ги потценува обидите за разрешување на конфликти и градење на мир. (D. Keen, 1998).

Елементите на овој дел од синдромот на “црн отвор” може да се поделат на религиозни и комерцијални ограноци. Религиозните ограноци се сродни со традиционалните револуционери на тој начин што се сложено поврзани со потрагата за идеолошко значење.

Комерцијалните ограноци, од друга страна, го дефинираат своето постоење преку материјални поседи, а не религиозни потреби. Комерцијалните ограноци се

опишуваат како раширени одржливи криминални активности со прото-политичка димензија која ја предизвикува безбедноста на државата. (S. Metz, 1993).

Во склоп на овие аргументи, може да се сугерира дека овој аспект на синдромот на “црн отвор” е природен развој на политичко-криминалните организации или комерцијални криминални групи кои се здобиваат со економска и политичка контрола над делови од територии или на цела држава. Во напорот да се обезбеди средина во која ќе ги спроведуваат криминалните дејствија, овие ентитети може да се обидат да предизвикаат хаос и нестабилност во областите каде што централно дејствуваат. Успешна политичко-криминална организација или комерцијална терористичка група, ја предизвикува легитимноста на државата, и на крајот ја заменува државата во многу области (ако не и сите). Во ваква ситуација, државниот монопол над законската употреба на сила е преземен, суверенитетот на државата е загрозен и улогата на недржавните учесници во меѓународните односи е земена за приоритетна наспроти секундарната-државните учесници. Основните карактеристики се видливи во бројни примери, вклучувајќи ги и тековната нестабилност на Балканот, Кавказ, јужен Тајланд и Сиера Леоне. (J. Mueller, 2002). И од двата аспекти од синдромот на “црн отвор” може да се заклучи дека војната обезбедила легитимитет за различни криминални форми на приватни ангажмани додека во исто време постојат неопходни извори на приходи со цел да се одржи војната. Партиите со намалена моќ имаат повеќе или помалку потреба од постојан конфликт за да ги умножат своите позиции на моќ како и да добијат пристап до ресурсите. (M. Kaldor, 1999:110). Без разлика дали граѓанската војна била започната поради некоја идеологија и потоа се трансформирала во криминална, или пак се појавила поради успешни операции на политичко криминалните организации или комерцијалните терористички групи, тие имаат неколку заеднички карактеристики.

Конфликтите со кои е засегнат синдромот на “црн отвор” немаат јасни воени цели и им недостига политичка цел. Наместо тоа, воените единици ги сочинуваат ни помалку ни повеќе туку пљачкосувачки банди кои се однесуваат независно една од друга и не покажуваат било каква дисциплина во акциите кои тие ги извршуваат. (D. Snow, 1996:109-111). Понатаму, онаму каде што политичката мотивираност ги следи криминалните воени активности во насилни конфликти, очигледно е дека продолжувањето на конфликтот наспроти победата, станува приоритет со цел да се креираат идеални услови за развивање на транснационалниот организиран криминал. Групите кои успеваат во средините на “црн отвор” се подеднакво мотивирани со акумулирањето на богатство, контрола на територијата и луѓето, слобода на движење и акција и легитимитет. Заедно, овие елементи претставуваат употреблива моќ-моќ за пренесување вредности и ресурси во општеството. (M. Manwaring, 1993:7-8).

### *Наместо заклучок*

Динамиката на пост-воената средина на Студената војна на многу начини овозможува конвергенција на транснационалниот организиран криминал и тероризмот на неколку нивоа. Ако ги имаме во предвид неколкуте нивоа на конвергирање објаснети во овој труд, очигледно е дека секоја група се адаптирала и се трансформирала за да ги рефлектира карактеристиките на другата. Во настојувањето да се формира сојуз и соработка, криминалните и терористичките групи учат едни од други, и на тој начин имитираат активности (т.е. криумчарење и перење на пари) или/и динамика на организација (т.е. мрежи, ќелии) поради тоа што другите групи користејќи ги доживеале успех. Како резултат, криминалните и терористичките групи кои денес дејствуваат демонстрираат слична структура и често постепено влегуваат во слични криминални и политички активности.

Централно во фокусот на овој труд е дека современиот тероризам и транснационалниот организиран криминал заедно зависат од надворешни извори на финансирање со цел да продолжат со своите активности. Поврзано со ова е премисата според која дефинирачки карактеристики на конвергентните закани, се, дека сите операции и водства се стремат кон обезбедување на четири елементи: профит; контрола над територија и луѓе; можност да ги спроведуваат своите активности без пречки и легитимитет.

Современите безбедносни закани како транснационалниот организиран криминал и тероризмот се во можност да задржат многу од овие цели со адаптирање кон средината во која тие дејствуваат. Како резултат, тие исто така ги трансформирале нивните организациони и оперативни динамики со цел да опстојат во дваесет и првиот век.

*Литература*

- Raufer, X., (1999), "New World Disorder, New Terrorisms: New Threats for Europe and the Western World", *Terrorism and Political Violence*, vol. 11, no. 4.
- Crelinsten, R., (1999), *Countering the New Terrorism: Implications for Strategy*, in Lesser and Hoffman, et al. eds. Santa Monica: Rand Publications.
- Dishman, C., (2001), "Terrorism, Crime and Transformation", *Studies in Conflict and Terrorism*, vol. 24.
- Lesser, I. et al., (1999), *Countering the New Terrorism*. Santa Monica: Rand Publications.
- Galeotti, M., (2000), "Globalising Crime: Networks and Alliances in 21'st Century Underworld", *Cross Border Control Issue* 14.
- Бошковић, М., (1998), *Организовани криминалитет* (други део), Полицијска академија, Београд.
- Harmnon, C. H., (2001), "Five Strategies of Terrorism", *Small Wars and Insurgencies*, Vol. 12, No. 3.
- Metz, S., (1993), "The Future of Insurgency". Strategic Studies Institute, *U. S. Army War College Working Paper*.
- Bunker, R.J., (1998), "Challenging the United States Symmetrically and Asymmetrically: Can America Be Defeated? US Army War College's Ninth Annual Strategy Conference.
- Schweitzer, G. E., (2002), *a Faceless Enemy: The Origins of Modern Terrorism*. Cambridge, MA: Perseus Publishing.
- Jamieson, A., (2001), "Transnational Organized Crime: A European Perspective". *Studies in Conflict and Terrorism*, Vol. 24.
- Harmnon, C. H., (2000), *Terrorism Today*, London: Frank Cass Publishers.
- National Security Council, International Crime Threat Assessment (2000), Washington, D. C.
- Mutschke, R., (2000), "The Threat Posed by the Convergence of Organized Crime, Drugs Trafficking and Terrorism". International Criminal Police Organization Annual Report, Lyons, France.
- Mitrovic, S., (2010), "Uticaj organizovanog kriminala i terorizma na prostoru Kosova i Metohije na bezbednost u Srbiji", Centar za bezbednosne studije, *Revija za bezbednost*, Godina IV, broj 3.
- Keen, D., (1998), The Economic Functions of Violence in Civil Wars, International Institute for Strategic Studies, *Adelphi Paper* No. 320, Oxford: Oxford University Press.
- Котовчевски, М., *Полемологија*, Филозофски факултет, 2011.
- Mueller, J., (2002), "Thugs as Residual Combatants", *National Convention of the International Studies Association*, New Orleans, Louisiana.
- Kaldor, M., (1999), *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era*. Stanford: Stanford University Press.
- Snow, D. M., (1996), *UnCivil Wars: International Security and the New Internal Conflicts*. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
- Manwaring M., (1993), *Grey Area Phenomenon: Confronting the New World Disorder*. Boulder: Westview Press.

Tanja MILOSEVSKA

## CONVERGENCE THEORY OF TERRORISM AND TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME

### *Summary*

*As the 1990s progressed and both criminal and terrorist groups merged economic and political capabilities, it became noticeable that many groups had lost sight of their original motivations and aims. As a result at the start of the twenty-first century a increasing number of groups simultaneously displayed features of transnational organized criminal structures and terrorist organizations. In assessing the development of these hybrid organisations, it is evident that the motivations, organisation, and the operations of criminal and terrorist groups also converged-thus making in analytically difficult to make a division between the two phenomena.*

*The convergence theory refers explicitly to the idea that criminal and terrorist organisations should converge into a particular entity which primarily displays characteristics of both groups simultaneously; but has the prospective to convert itself into an entity setted at the opposite end of the crime-terror spectrum from which it began. Transformation thus happens to such a degree that crucial aims and motivations of the criminal of terrorist organisation have actually changed. This means that to understand the evolution of these entities, both criminal and political characteristics must be acknowledged and evaluated continuously.*

**Key words:** TERRORISM, POLITICAL CRIME, TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME, COMMERCIAL TERRORISM, SECURITY.